

RAZGOVOR S DR. SC. VJENCESLAVOM HEROUTOM¹

Daruvarski profesor Vaclav Herout postigao u jesen prošle godine akademsku titulu.

Novi umirovljenik – doktor filozofije²

Među pripadnike češke manjine s akademskom titulom pridružio se i bivši profesor povijesti daruvarske gimnazije Vaclav Herout. Zovu ga Venó, ali je u matičnoj knjizi zapisan kao Vjenceslav, ne zato jer su to njegovi roditelji željeli, nego stoga što je tako u ratnoj godini 1943. odlučio svećenik Mijo Ettinger. Nakon jednogodišnje pripreme Vjenceslav Herout položio je 25. listopada 2007. rigorozni ispit iz povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Palácký u Olomoucu, koji mu je to i predložio. Tako je dva mjeseca nakon odlaska u mirovinu ostvario titulu PhDr.– doktor filozofije.

Kako ste odlučili pripremiti doktorat baš na olomouckom fakultetu?

Nije tako davno kada sam pisao o poratnom češkom ministru Bohumilu Laušmanu, koji je nakon rezolucije Informbiroa emigrirao iz Čehoslovačke i povremeno dolazio u Jugoslaviju među pripadnike češke i slovačke manjine. Bio je gost i na žetvenim svečanostima (dožinkama) u Končanici. U povodu obljetnice njegove smrti pisao sam u Přeħled (Pregled) o tome što je Laušman pisao ili govorio za ovdašnji češki tisak. Ovaj i daljnji tekstovi imali su veliki odjek u Češkoj, pogotovo je interes pokazao Fakultet u Olomoucu, koji mi je i ponudio 2006. da tamo steknem doktorat.³ Bilo je to za mene veliko iznenađenje zato što sam već razmišljao o mirovini i zato nisam odmah slao svoj odgovor. Dr. Gustav Piasek iz Varaždina, s kojim sam niz godina surađivao, uvjerio me da to trebam uraditi. Iz filozofije sam pisao radnju o hrvatskom filozofu Franji Petriću, a iz povijesti sam uzeo temu o prošlosti manjinske seoske mladeži, organiziranoj uz Češke besede u Hrvatskoj. Knjiga Náš vesnický dorost 1935.–1941. (Naša seoska mladež 1935.–1941.) izašla je 2005. Uz ovu knjigu, za koju su u Češkoj znali, u obranu doktorata mogao sam uzeti i svoju knjigu na hrvatskom jeziku „180 godina daruvarske župe (1821.–2001.)“. Izabrao sam onu prvu.

¹ Marija, Selichar, *Jednota*, br. 1, Daruvar, 2008. 10-11.

² U Češkoj iz akademskih titula vidljivo je iz kojeg područja je doktorat: društvene znanosti imaju PhDr., što doslovno znači doktor filozofije, ali se tim nazivom označuju sve društvene znanosti. Za doktorat iz medicine kratica je MUDr., za pravne JuDr. itd.

³ Troje profesora s Filozofskog fakulteta iz Olomouca došli su 2006. u Daruvar i prikupili u Arhivu Saveza Čeha dio građe koja se odnosi na Laušmana. Sve svoje spoznaje o ovom tragičnom političaru objavili su Jana Burešova i Miloš Trapl u knjizi „Bohumil Laušman, proměny života sociálně demokratického politika s nástupem komunistické moci v Československu, Olomouc, 2009.

Na olomouckom fakultetu imao sam također i predavanje za profesore i studente o Česima na prostoru bivše Jugoslavije, o izborima za zastupnike manjina u Hrvatski sabor, o Domovinskom ratu i sl.

U Vašem životu značajnu ulogu imaju Brestovac, Mali Zdenci i Ivanovo Selo.

Roditelji, otac Ljudevit i majka Marija, rođena Hodačová, bili su zemljoradnici iz Brestovca. Godine 1949. preselili smo se u Male Zdence (Orlovac) jer su tu bile veće zemljišne parcele, ne tako usitnjene kao u Brestovcu. U Malim Zdencima (Orlovcu) roditelji su kupili oko pet jutara zemlje, ali smo obrađivali neke neprodane površine u Brestovcu, udaljenom oko 11 km. Išli smo tamo konjskom zapregom. S Ivanovim Selom me veže moj prvi učiteljski posao i supruga Marija, rođena Kanerová.

Kako se sjećate školskih godina?

Školu sam počeo polaziti u Malim Zdencima kad mi je bilo šest godina. Želio sam biti „veći i stariji“, jer se govorilo da u školu idu samo veći dječaci. Učitelj je bio prema meni sumnjičav, što zbog godina, što zbog toga što su ostali ‘prvašići’ bili viši. Pred učiteljom sam stajao na prstima želeći biti što viši i dosegnuti visinu ostale sedmogodišnje djece. Učio me Vladimir Němec. On je pretpostavljao da će mi škola omrznuti i upisao me misleći da ću za nekoliko dana odustatati od škole. Iako je moje školsko predznanje bilo nedostatno, to se nije dogodilo. Pobjedila je moja upornost. Ipak, prvi razred sam ponavljao. Roditeljima to nije smetalo jer su ionako malo pratili moje školovanje. Ponavljanje je teško palo meni; smatrao sam to nepravdom, koja je izazvala inat i dala dodatni poticaj za rad pa sam od ponavljača postao odličan učenik. Kasnije, u trećem i četvrtom razredu učiteljica mi je bila Staza Jaseková, udana Fendrichová. U više razrede osnovne škole išao sam tri kilometra pješice u Grubišno Polje. Prije nego sam ujutro krenuo u školu povremeno sam morao voditi krave na pašu. Roditelji, posebno otac nije bio previše zainteresiran za moje školske obveze. Kad sam došao iz škole na stolu sam našao listić: „Mi smo na polju, dođi za nama. Objed imaš u pećnici.“ Kad sam nekad ocu rekao da moram učiti, odgovorio je: „Učit ćeš u nedjelju.“ Ili: „Učenih ljudi bit će dosta, ti imaš na čemu raditi.“ Ja sam ipak bio strpljiv i uporan, iako sam nekad učio uz petrolejku. Nakon osnovne škole upisao sam i završio prvi razred gimnazije u Daruvaru. Tada su roditelji privremeno prekinuli ovo moje školovanje jer su ustrajali da izučim mlinarski zanat. Odveli su me u zanat u mlin u Grubišnom Polju. Mene strojevi i vijci nisu nikad zanimali, a prašina u mlinu otežavala mi je disanje. Nakon mjesec dana prekinuo sam naukovanje s naumom da nastavim gimnazijsko školovanje u češkom odjeljenju daruvarske gimnazije, pa makar u školu (15 km) putovao biciklom jer roditelji nisu imali novac za prijevoz autobusom. Takvih putnika na biciklu bilo je još iz Zdenaca i Končanice. Od posljedica takvog putovanja obolio sam pa sam jedno vrijeme proveo u bolnici. Tek tada su mi roditelji omogućili putovanje autobusom, a kasnije stanovanje kod strica.

Gimnaziju sam uspješno završio, dobio stipendiju i nastavio studij predmetne nastave na Pedagoškoj akademiji u Pakracu. Nakon završetka Pedagoške akademije 1964. počeo sam raditi u Ivanovom Selu, gdje sam se odmah uključio u kulturni rad u selu. U to doba tamo je radila uglavnom mladež. Kasnije sam, uz posao, izvanredno nastavio i završio studij povijesti u Zagrebu.

Kakav je bio Vaš kasniji radni put?

Nakon završetka studija povijesti poželio sam biti školski pedagog. U Savezu Čeha se govorilo da im je potreban savjetnik za češke škole. Da bih lakše došao u Daruvar, upisao sam i izvanredni studij za školskog pedagoga jer mi je moja školska uprava u Grubišnom Polju obećala omogućiti ovo studiranje. Jedno vrijeme su se toga pridržavali, ali kada sam već bio apsolvent počeli su mi praviti prepreke. To je bio razlog što sam napustio radno mjesto u Ivanovom Selu i otišao u Beli Manastir gdje sam predavao povijest na srednjoj školi tijekom dvije školske godine. Budući da mi je kći tada pohađala prvi razred, obitelj mi je jedno vrijeme ostala u Ivanovom Selu, gdje smo imali kuću i manje gospodarsko imanje. Kasnije su mi se priključili. Godine 1979. prešao sam u daruvarsku srednju školu na mjesto profesora povijesti, a studij pedagogije sam napustio. Kupili smo u Daruvaru stariju kuću, a uz posao posvetio sam se pisanju. Školske praznike koristio sam za posjećivanje arhiva, gdje sam pronalazio materijal za razne priloge i knjige. Sređivao sam također i muzej u Ivanovom Selu. Tako je bilo sve do moga odlaska u mirovinu 2007. kao profesora povijesti daruvarske gimnazije.

Vaš hobi bila je glazba, a do danas je to još voćarstvo.

Uz rad u struci uključio sam se u kulturni rad. Primjerice, Ivanovo Selo je 1971. organiziralo žetvene svečanosti (obžinky). Tada su u okolici postojale samo dvije kvalitetne puhačke glazbe, i to one iz Hercegovca i Malih Zdenaca. Glazba iz Hercegovca toga dana imala je drugi angažman te je preostao samo zdenački orkestar, koji je tražio iznimno visoku svotu za svoj nastup. Stoga sam predložio da nakon žetvenih svečanosti osnujemo puhačku glazbu u Ivanovom Selu. To se dogodilo već iduće godine, kada smo osnovali manji glazbeni sastav koji je nastupao na zabavama. Ljubav za glazbu naslijedio sam od djeda s majčine strane. Svirao sam klarinet i saksofon. Budući da mi je to supruga katkada branila, morao sam joj mnogo ugađati da mi to dopusti pa je privoljela i respektirala moj angažman. U puhačkoj glazbi svirao sam sve do odlaska u Beli Manastir.

Voćarstvom sam se počeo baviti još u vrijeme mog boravka u Ivanovom Selu. Uzgajao sam najprije kupovne sorte koje su bile osjetljive na bolesti pa sam se kalemljenjem odlučio na sadnju starijih vrsta koje nisu bile tako osjetljive. U roditeljskom vinogradu u Brestovačkim Brdima sa suprugom sam iskrčio trsove vinograda i posadili smo oko 150 voćaka jabuka. Kada voće rodi, tada nastaje problem jer ne znam što s njim. Dio sam uvijek podijelio. Da ne

bi ostatak propao, jedno vrijeme sam ga vozio u Ivanovo Selo. Tu sam od njega pekao rakiju za obiteljske potrebe. Pripadam onim ljudima koji ne mogu bez posla. Svake godine posadim neku novu vočku, ali sada u manjem broju.

Završavam pisanje knjige o reemigraciji Čeha. Iz ovoga kraja se od 1945. do 1949. iselilo oko pet tisuća Čeha. O tome se kod nas nije govorilo. Knjiga će sadržavati i uspomene ljudi koji su se vratili u Češku, a bit će u njoj i popis obitelji koje su se iselile. To je zanimljivo i stoga što u 90 % slučajeva u popisu stoje i podatci odakle su se doselile te češke obitelji u Hrvatsku. Pripremam rukopis i o osamdesetoj obljetnici ekonomske škole u Daruvaru i o biskupu Salaču u povodu okrugle obljetnice njegovog rođenja. Imam plan napisati povijest češkog školstva u Hrvatskoj. Bilo bi potrebno napisati i povijest Čeha u Hrvatskoj nakon Drugog svjetskog rata. Sređujem bogat arhiv u daruvarskoj župi. Preko ljeta sam htio srediti arhivsku knjižnicu u Savezu Čeha, ali za to nisu postavljene police te je taj posao na čekanju. Član sam Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Bjelovaru i radim na županijskim projektima.

Obitelj Herout

Supruga Marija, rođena Kanerová iz Ivanovog Sela, bila je domaćica i dok su djeca bila mala vodila je brigu o gospodarstvu. Nakon preseljenja u Daruvar zaposlila se u OTP-u. Danas je u invalidskoj mirovini. Više od trideset i pet godina izrađuje mozaike od slame. Ove radove zamijetio je i pohvalio dr. Antun Bauer, mecena, sakupljač likovnih djela i osnivač likovne kolonije u Centru Rudolf Steiner. Izlagala je na zajedničkim izložbama u Grubišnom Polju, Daruvaru, Bjelovaru, Velikim Zdencima, Hercegovcu, Pakracu i dr. Obitelj Herout ima dvoje djece. Starija kći, udana Barberić, završila je studij hrvatskog jezika i književnosti i južnoslavenskih filologija te knjižničarstvo, a zaposlena je u školskoj knjižnici Češke osnovne škole Jana Amosa Komenskog u Daruvaru. Sin Vlado završio je studij građevinarstva i radi u zagrebačkom Arhitektonskom projektnom zavodu.

